

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

**A vállalkozás vagyoni-, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetének
értékelése az eredmény alakulását befolyásoló tényezők
vizsgálata több év beszámolói alapján**

Belső konzulens: Dr. Siklósi Ágnes

Külső konzulens: Tari Mária

Nagy Csegő Bence

Távoktatás

Pénzügy és számvitel szak

Számvitel szakirány

2020

Nyilatkozat

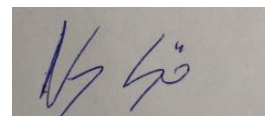
Alulírott Nagy Csegő Bence büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerzés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2020. december 15.

Hallgató aláírása

Tartalom

1.	Bevezetés	5
2.	A vállalat ismertetése	8
2.1	Vállalat története és jellemzői	8
2.2	Számviteli politika	10
3.	Az elemzés célja	11
3.1	Az elemzés forrása	12
3.2	Az elemzés módszerei	15
4.	A vállalat vagyoni helyzetének átfogó elemzése	17
4.1	Eszközök elemzése	19
4.2	A források elemzése	23
4.3	Vagyoni helyzet elemzése horizontális mutatók segítségével	29
5.	A vállalat pénzügyi helyzetének elemzése	30
5.1	A likviditás elemzése	31
6.	A vállalat jövedelmezőségének elemzése	33
6.1	A vállalat eredménykimutatásának elemzése	35
6.2	Bevétel arányos jövedelmezőség elemzése	39
6.3	Tőkearányos jövedelmezőség elemzése	40
6.4	Élőmunka arányos jövedelmezőség elemzése	42
6.5	Eszközarányos és komplex jövedelmezőség elemzése	43
7.	Hatékonyági mutatók elemzése	44
8.	Konklúzió	46
8.1	Az elemzés eredményei	46
8.2	További elemzési lehetőségek	48
	Irodalomjegyzék	49
	Ábrajegyzék	50
	Táblázatjegyzék	50
	Mellékletek	51

1. Bevezetés

Fiatal koromban hamar kiderült, hogy a matematika, illetve a reál tantárgyak lesznek azon a területek, amik az életemet meg fogják határozni. Ez mit sem változott, amikor gimnáziumba kerültem, bár ott még nem matematika tagozatot választottam, hanem egy általános képzést. A gimnáziumi képzés felénél lehetőségem nyílt fakultáció keretein belül jobban nyitni a matematika felé. Akkoriban válogatott sportolóként komoly megpróbáltatások elé kerültem, hogy a sport vagy az iskola mellett tegyem le a voksomat egy életen át. Ez volt az a pillanat, mikor eldöntöttem, hogy könyvelő leszek, annak ellenére, hogy pontosan mi lesz a munkám nem voltam tisztában, csak annyit tudtam, hogy jól kell érteni a számok nyelvén.

Ezek tudatában nem is volt kérdés, hogy melyik egyetemek, főiskolák képzéseire fogok jelentkezni és 2011 szeptemberében el is kezdtem pályafutásomat Budapesti Gazdasági Egyetem pénzügyi és számviteli karon. A mintatanrendet nem tudtam tantartani, mivel már az iskola mellett elkezdtem dolgozni, így a harmadik évem után a nappali tanulói státuszomat megváltoztattam távoktatásos képzésre, hogy ezáltal a munka világában is jelen tudjak lenni aktívan. Tanulmányaim első éveiben megtanultam a számvitel, a pénzügy valamint az adózási területek alapjait, de amikor a szakirány választás elé kerültem nem volt kérdés, hogy a pénzügy vagy a számvitel szakirány felé vegyem az irányt. Ezt a lépést nem bántam meg, mivel a mai napig tudom hasznosítani a megszerzett ismereteket.

Mint sokan mások, hasonlóan a Process Solutions Kft.-nél kezdtem el könyvelői pályafutásomat, ahol megtanultam a könyvelői feladatok alapjait. Számlák karbantartása, ügyfelekkel való kapcsolattartás, adóbevallások elkészítése, valamint kis mértékű betekintés a beszámoló elkészítésébe. Ám egy különleges lehetőséget kihasználva átigazoltam egy

magyar vállalkozáshoz, ahol teljes körű számviteli munkákat kellett ellátnom. Itt tudtam kamatoztatni legjobban az iskola által nyújtott alapokat, mivel itt komoly elvárások hárultak rám a beszámoló készítésekor, vagy amikor új vállalkozásoknak kellett hasznos és számukra kielégítő számviteli tanácsokkal ellátni. Viszont Nekem mindig is volt egy olyan ambícióm, hogy külföldi munkakörnyezetben dolgozhassak, így ezt a magyar vállalkozást elhagytam, és jelenleg a FrieslandCampina SSC Hungary Kft.-nél dolgozom, mert fontosnak tartom, hogy a multinacionális környezetben is megtanuljak helytállni. Így jutottam el ennek a dolgozatnak a megírásához, ahol a FrieslandCampina Hungária Zrt.-t választottam elemzésem tárgyaként.

Az ehhez tartozó elméleti dolgokat a főiskola szakirány választás utáni éveiben szerzett tapasztalatokat fogom felhasználni, mint milyen különböző módszerekkel lehet mérni a vállalat vagyoni- pénzügyi helyzetét, a jövedelmezőségét vagy akár a működésének hatékonyságát.

Szakedolgozatom témája is, ehhez kapcsolódik, mely során a FrieslandCampina elemzését fogom végrehajtani. Ezen feladatok egy cég hatékony működtetéséhez és fejlesztéséhez elengedhetetlennek számít a folyamatos elemzés, hiszen így stratégiát tekintve jobban fel tudják venni a versenyt, de a rövidtávú célok döntéseinek megválasztásához is komoly befolyásoló tényezőként bír.

A dolgozatom felépítését tekintve, először a vállalkozást fogom bemutatni, majd ezt követően az elemzés átfogó elméleti háttérét fogom ismertetni. Ezt követően a fejezetek elején ismertetni fogom az adott elemzési folyamat sajátosságait, majd az elemzéssel lezárom. A folyamatok ismertetését könnyítve az elemzés során mutatószámokat fogok használni, amik segítik az leírtak megértését.

Szakedolgozatomban a választott társaság 2017-es, 2018-as és 2019-es üzleti évét lezáró beszámolókat fogom használni a mutatószámok számolásához és a vállalat vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetének elemzéséhez.

A vállalkozás elemzését a vagyoni helyzet átfogó elemzésével fogom kezdeni, amihez a legfrissebb három üzleti évet lezáró beszámolóját fogom felhasználni. Elemezni fogom külön az eszközöket vertikális mutatók segítségével, külön a forrásokat is vertikális mutatók

segítségével, illetve horizontális mutatókkal elemzem az eszközöknek a forrással való lefedettségét.

A következő fejezetben elemzem a vállalat pénzügyi helyzetét hosszú és rövidtávra, likviditási mutatók segítségével. Ez után fog következni az eredménykimutatás adatainak a feldolgozása. Itt fogom elemezni a különböző jövedelmezőségi mutatókat.

2. A vállalat ismertetése

Az általam választott társaság a FrieslandCampina Hungária Korlátolt Felelősségű Társaság, amely könyvelésében jelenleg is részt veszek. Az elmúlt időszakban megismertem a vállalkozás üzletpolitikáját, betekintést nyertem költségek és bevételek összetételébe, illetve megismertem magának az üzletágnak a működését.

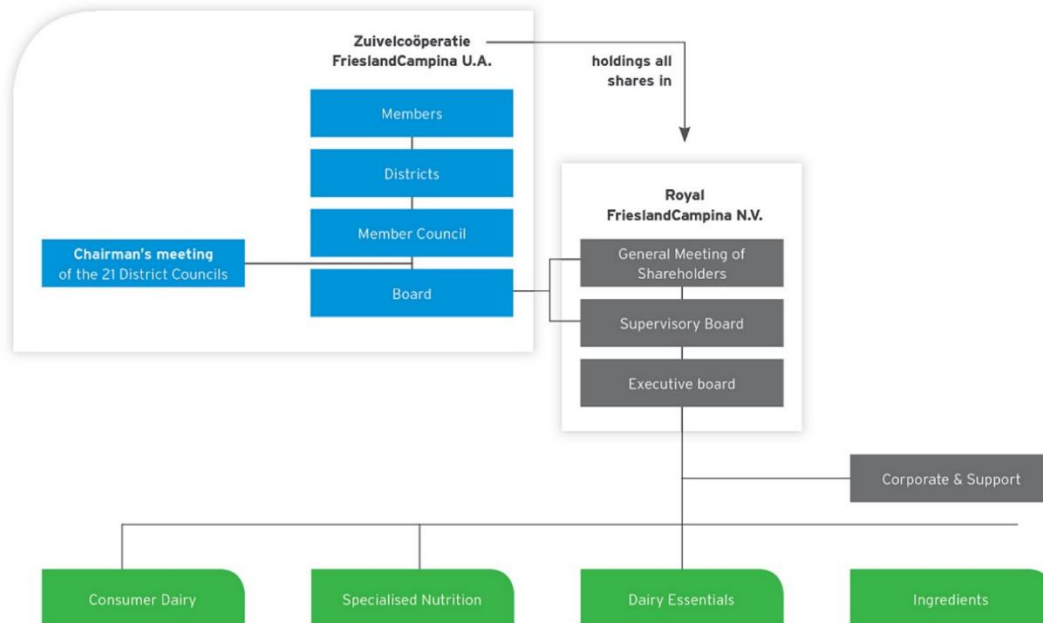
A társaság vagyoni-, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetének értékelése során, az eredmény alakulását befolyásoló tényezők megértésének elengedhetetlen részét képezi a vállalat történetének bemutatása, hogy ezáltal egy teljes képet formálhassunk a cég piaci helyzetéről és működéséről.

2.1 Vállalat története és jellemzői

A Royal FrieslandCampina N.V. a világ egyik legnagyobb tejipari vállalkozása, ahol a mai napig az üzletmentet szövetkezeti tulajdonban van. Ez annyit jelent, hogy a tejtermelő gazdák egyben tulajdonosai is a vállalatnak. Ez abszolút egy egyedi a modern világban, hiszen itt minden tagnak van beleszólása a dolgok menetébe, bármekkora volumenű döntésről is legyen szó. A szervezet felépítése a következőképpen áll fenn:

- Tagok
- Kerületek
- Tagok Tanácsa
- Elnökök Találkozója
- Igazgatóság

Az alábbi táblázat mutatja be, hogy ez a felépítés, mint szervezeti ábra, hogy áll össze.

1.sz.ábra: FrieslandCampina szervezeti ábra

Forrás: <https://www.frieslandcampina.com/our-farmers/owned-by-farmers/>

A cég eredete 1871-re nyúlik vissza. Akkoriban nehéz volt megszervezni a munkafolyamatokat, de egy évvel később 20 gazda egyesítette erőforrásait. Közös épületeket vásároltak, kineveztek sajtkészítőket, egyszóval standardizálták a munkafolyamatokat egy helyre. Jelen pillanatban több, mint 100 országban képviselteti magát termékeivel, így mondhatjuk hogy jelentős szereppel bír a nemzetközi piacokon. Mai nevét a két vezető tejipari Friesland Food és Campina vállalkozás összeolvadásával kapta 2008-ban. Hazánkban 1994 óta van jelen ez a holland cég leányvállalataként FrieslandCampina Hungária Zrt. néven. Azóta Magyarországon három telephellyel képviselteti magát, Budapesten a Központi irodában, illetve Budapesten a logisztikai irodában, valamint egy gyáregységgel, ami Mátészalkán található. Közel 500 munkatárssal nap mint nap azon dolgoznak, hogy különféle magas minőségű tejtermékekkel lássák el a hazai piacot. Annak ellenére, hogy nemzetközi vállalatcsoport egyik tagja, a magyarországi élelmiszeriparnak több évtizede a meghatározó szereplője. Olyan ikonikus termékek előállítója és forgalmazója, mint a itthon jól ismert Pöttyös túró rúdi, a Milli, Landlieble vagy a Frico sajt.

Az értékesítésük döntő hányadát Magyarországon érik el, amihez magyar tejtermelő gazdáktól beszerzett kiváló minőségű alapanyagot használnak fel.

2.2 Számviteli politka

Annak érdekében, hogy egy vállalkozás működhessen, törvénybe foglalt komoly szabályzat elkészítésére kötelezett. Ezt nevezzük számviteli politikának. Lényegét tekintve, a vállalkozásnak írásos formában szükséges dokumentálnia azokat a szabályokat, módszereket, előírásokat, mely meghatározza mit tekint üzletműködés szintjén lényegesnek és jelentősnek. Emellett tartalmazza azon számviteli alapelveket, értékelési eljárásokat és módszerek összességét, amely felhasználásával készíti el a könyvvezetését, valamint az éves beszámolót.

A kiegészítő melléklet tartalmazza ezen információk leírását. A FrieslandCampina Hungária Zrt. kiegészítő mellékletében megfogalmazásra kerül a mérleg és eredménykimutatás elkészítésének módja. Jelen esetben a vállalkozás a kettős könyvvitel szabályai szerint vezeti könyveit és eredménykimutatás elkészítéséhez az „A” típusú eredménykimutatást használja fel, összköltség-eljárás alkalmazásával. A további pontokban levezeti a mérlegkészítés során alkalmazott értékelési módokat. Kitér a melléklet a befektetett eszközök értékelésére, a készletek értékelésére, a követelések értékelésére, illetve a mérleg másik oldalán a források értékelésére.

A számviteli politka elkészítése két szempontból elengedhetetlen. Egyik szempontból a benne megfogalmazott szabályozás következtében valósítható meg a valós és megbízható összkép megalkotása a beszámolóban szereplő adatokra nézve. Másrészt, a törvényi szabályozás szempontból, amely törvényesen ad lehetőséget döntéseket és választásokat a vállalkozás számára. A lehetőségek közötti választás a vállalkozás eredményére gyakorolt hatást. Ezek következtében leszünk képesek utólagos elemzéseket és megállapításokat végezni az üzletmenet megfelelő irányításának érdekében. A következő fejezetben az elemzés célját és módszereit szeretném ismertetni.

3. Az elemzés célja

A vállalkozásoknak, ahhoz, hogy az operatív és stratégiai döntéseiket megfelelően tudják meghozni, információkkal kell rendelkezniük. Befektetői oldalról nézve, szintén információkkal kell ellátnia az adott társaságnak a környezetét, hogy a befektetők eldönthessék, érdemes-e üzleti kapcsolatot kialakítaniuk a vállalkozással. Ezen információk biztosítására alkalmasak a pénzügyi elemzések.

Szem előtt kell tartanunk, hogy a pénzügyi elemzések, pénzügyi kimutatások tipikusan aggregált, azaz összegzett adatok, ezért vizsgálatokor csupán egy általános képet mutattatnak be a vállalkozás gazdaságosságáról, valamint a vállalkozás működéséről. Viszont ezek felhasználásával képesek lehetünk felfedni a problémák eredetét, ezáltal determinálni tudjuk, hogy mely területeken célszerű további elemzéseket elvégezni. Ehhez viszont már belső mérlegelemzési eljárásokat kell alkalmazni, hogy pontos hibák a felszínre kerüljenek, és ehhez a vállalt belső információs rendszereinek az adatállományára van szükségünk. Az internal auditokor és kontrollerek ezen információk igénybe vételével analizálják a vállalkozás gazdaságosságát és javaslatokat készítenek a menedzsment számára, hogy könnyebben tudjanak a teljes vállalkozást érintő döntéseket meghozni, megfogalmazni.

Egy vállalkozás üzletmenetének információinak ismerete tehát szükséges:

- ❖ **a tulajdonosoknak**, hogy megfelelő információval rendelkezzenek a vállalkozás pénzügyi és vagyoni helyzetéről, osztalékfizetési képességéről;
- ❖ **a potenciális befektetőknek**, akik a befektetéseik elvárt hozamszintjét képesek felmérni;
- ❖ **a vállalat vezetőinek**, az operatív- és stratégiai vezetéshez kapcsolódó döntéseik meghozatalához;

- ❖ **a hitelezőknek**, akik a vállalkozáshoz kihelyezett hitelek biztonságát vizsgálják;
- ❖ **a meglévő és leendő partnereknek**, hogy eldönthessék, a partneri kapcsolat összeegyeztethető-e a saját üzletpolitikájukkal;
- ❖ **a munkavállalóknak**, akik biztonságos környezetben szeretnének dolgozni;
- ❖ **a környezet számára**, a vállalkozás által a környezet felé közvetített kép megítéléséhez.

A fent láthatott felsorolásból kivehető, hogy a társaság üzletmenetében és ismeretében megannyi érdekelt fél van.

3.1 Az elemzés forrása

Az elemzések jelentős forrása az üzleti évet lezáró beszámoló, amit Magyarországon belül a 2000. évi C. Törvény részletekbe menően szabályoz. A gazdaságban résztvevő személyek döntéseikhez elengedhetetlen mind az üzleti partnerektől, mind a versenytársaktól megszerzett információk értéke. Ugyanis a gazdasági szereplők csak abban az esetben tudnak precíz döntéseket hozni, ha az elérhető adatok objektívek, összehasonlíthatóak és bárki számára elérhetőek (publikusak). Ezért kell, hogy az információk szabályozott módon jöjjenek létre. Továbbá a számviteli törvény szabályozza a könyvvezetés módját, a vállalat vagyonát képző eszközök és források értékelésének szabályzatát és értékelésének lehetőségeit, a nyilvántartások és szabályzatok kivitelezésének alapjait, valamint megszab bizonyos időszakonkénti adatok közzétételét is.

Amikor egy vállalkozó az időszakot lezárja, ezáltal a könyveit is lezárja, akkor köteles beszámolót készíteni, amelynek az a célja, hogy a vállalat üzletmenetéről, eredményességéről, vagyoni és pénzügyi helyzetéről valós és megbízható képet mutasson. Ennek az aprólékosan kidolgozott szabályozásnak köszönhetően a beszámolóból származó információ lesz az analízis egyik nélkülözhetetlen forrása, az összehasonlíthatóság és a megbízható hiteles kép miatt.

A beszámolót sokféleképpen el lehet készíteni. Létezik éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, összevont, avagy konszolidált éves beszámoló, valamint mikrogazdálkodói éves beszámoló. Az általam választott vállalkozás normál típusú éves beszámolót köteles készítenie, hiszen azon határérték adatokat, amiket a törvény szabályoz, meghalad, ami lehetővé tenné az egyszerűsített éves beszámoló elkészítését.

A 2000 évi C. törvény 9. § kimondja, hogy az egyszerűsített éves beszámolót azon kettős könyvvitelt vezető vállalkozó készíthet, akinél két egymást követő évben a mérleg fordulónapján a következő felsorolt mutatószámok közül kettő nem haladja meg az alábbi értékeket:

- ❖ a mérlegfőösszeg az 1200 millió forintot,
- ❖ Az éves nettó árbevétel a 2400 millió forintot,
- ❖ és az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma az 50 főt.

Azon vállalkozások, amik egyszerűsített éves beszámoló készítésére jogosultak, kevesebb információval szolgálnak, mivel ezen formában az mérleg és az eredménykimutatás nincs a végletekig tagolva, valamint üzleti jelentés készítésére sincsenek kötelezve.

Ezen kritériumok alól is van kivétel, azaz nem készíthet egyszerűsített éves beszámolót az, aki:

- ❖ nyilvánosan működő részvénytársaságként jegyeztek be,
- ❖ konszolidációba bevont vállalkozás (kivéve leányvállalatot, ha más módon biztosítani tudja a konszolidációhoz szükséges információkat az anyavállalatnak)
- ❖ értékpapírjainak tőzsdei kereskedelme engedélyezett.

A beszámoló formai követelményei után vizsgáljuk meg, hogy miért tekinthető a beszámoló az elemzői munka alapjának. A beszámoló 3 részből tevődik össze: A mérlegből, az eredménykimutatásból és a kiegészítő mellékletből és esetlegesen az üzleti jelentésből. A elkövetkezendőkben ezeket szeretném bemutatni.

A mérleg egy olyan két oldalú kimutatás, amely adott időpontra vonatkozóan értékben kifejezve szemlélteti a vállalkozás eszközeit és forrásait. Egy vállalkozás két mérlegséma közül választhat. A FrieslandCampina Hungária Zrt. a mérlegséma „A” változatát választotta, így ezt mutatnám be részletesebben.

Az „A” változatra a mérlegszerű elrendezés jellemző, ami annyit jelent, hogy az egyik oldalon a vállalat eszközei találhatóak, míg a másik oldalon a vállalat forrásai szerepelnek. Az elrendezés ezeken belül úgy néz ki, hogy az eszköz oldal a likviditási sorrendben szerepel, így a legkevésbé likvid eszköztől haladunk a leginkább likvid eszköz felé. A forrás oldalon a fordított lejáratok sorrendben szerepelnek az értékek. A legfontosabb tulajdonsága a mérlegnek, hogy az eszköz és forrás oldalnak végösszegének minden esetben meg kell egyeznie.

Az eredménykimutatás a vállalat adott időszaki adózott eredményének levezetését foglalja magába, amelyből megállapítható, hogy melyek azon főbb tényezők, amelyek befolyással voltak a vállalat eredményének változására. A mérleghez hasonlóan, az eredménykimutatást is két féle módszerrel állapítható meg, az egyik séma az összköltségeljárás, a másik pedig a forgalmi költség eljárás.

A kiegészítő mellékletben olyan kibővített és részletesen megfogalmazott információkat kell kifejezni a vállalat működését illetően, amelyek támogatják, hogy a beszámolót felhasználók, megbízható és valós összképet lássanak a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről. Továbbá tartalmaznia kell a mérleg és az eredménykimutatásnak a részletezését, illetve a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének rövid átfogó elemzését.

3.2 Az elemzés módszerei

Az elemző munka eredményességét az elemző személye és pozíciója befolyásolja. Az információk mennyisége és minősége alapján megkülönböztetünk:

- belső mérlegelemzést és
- külső mérlegelemzést.

A belső mérlegelemzésnél a beszámolón túlmenően, az elemzést végző személy rendelkezésére állnak a vállalkozás belső információs rendszerei is. Ilyen információs eszközök egyebek mellett:

- főkönyvi kivonat,
- főkönyvi számlák,
- analitikus nyilvántartások,
- bizonylatok, dokumentumok (munkavállalói szerződések),
- vállalkozás tervei.

A külső mérlegelemzés esetén az elemzőnek csak a vállalkozás által publikált üzleti évet lezáró beszámoló áll a rendelkezésére. A vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzet felfedezéséhez és minősítéséhez nem áll rendelkezésére egyéb információforrás. Az elemző csak az mérleg és eredménykimutatás adataira, illetve a kiegészítő mellékletben szerepelt részletezésekre támaszkodhat.

Az elemzés közben mutatószámok segítségével tudjuk megjeleníteni a vizsgált jelenségeket. Tehát az elemzés túlnyomó részében a mutatószámok képzésével, összehasonlításával és elemzésével fogunk foglalkozni.

A mutatószámok olyan összevont számszaki kifejezések, amelyek információkat adnak a számszerűsíthető és mennyiségi úton illusztrálható eseményekről. A mutatószámok használatával könnyebben jut az elemzést végző személy megfelelő adatokhoz a vállalat

gazdálkodását illetően. Ezeket a mutatószámokat két nagy csoportba tudjuk sorolni. Megkülönböztetünk abszolút és relatív mutatószámokról.

Az abszolút mutatószámok egy része megtalálható magában a beszámolóban, a másik felük matematikai műveletek elvégzésével megállapíthatóak, a már rendelkezésre álló adatok felhasználásával. Az abszolút mutatószámokkal viszont az a probléma áll fent, hogy egyrészt keveset árulnak el arról a területről, ahonnan gyűjtöttük, másrészt nem tudunk meg semmit más mutatókkal való viszonyáról.

A relatív mutatószámok két abszolút szám hányadosaként kifejezhető érték, másnéven ezeket viszonzyszámoknak hívjuk. Elengedhetetlen, hogy logikai kapcsolat álljon fent a felhasznált abszolút számok között, ezáltal az eredmény is gazdaságilag értelmezhető legyen. Alapvetően egy-egy mutatószám nem elegendő ahhoz, hogy értékes információkat szerezzünk, vagy messzemenő következtetéseket legyünk képesek levonni, így az elemzés legfontosabb eleme a mutatószámok összehasonlítása. Erre több módszer létezik.

Egyik módja az összevetésnek az időbeli összehasonlítás. Ilyenkor két eltérő időszak mutatószámait viszonyítjuk egymáshoz. A másik módja a térbeli összehasonlítás. Ebben az esetben azonos időszakhoz kapcsolódóan hasonlítunk össze akár egy, akár két különböző vállalkozást vagy a vállalkozás ágazati ágát. Továbbá végezhetünk terv-tény összehasonlítást is, amikor ugyanazon időtartam tervezett és valós adatainak egymással szembeni vizsgálatát hajtjuk végre. Az elemzés ideje alatt fontos, hogy egy jelenséget ne csupán egyetlen mutatóval, a vállalatot ne két-három mutató értékelése szerint értékeljük.

Az elemzés túlzott leegyszerűsítése információvesztéssel járhat. Ennek kikerülésére több megoldás közül válogathatunk. Az egyik a mutató felosztása, avagy a mutató számlálójának és/vagy nevezőjének további alkotóelemeire bontása. A másik lehetőség a helyettesítés. Ekkor ugyanúgy a számlálót és/vagy a nevezőt változtatjuk meg, de a módosítás nem generál változást a mutató értékében. A harmadik lehetőség a mutatószám bővítése. Ilyenkor a számlálót és a nevezőt ugyanazzal az értékkel bővítjük, aminek eredményül egy új mutatószámot kapunk. Fontos megjegyezni, hogy az újonnan kapott mutatószámoknak szintén gazdaságilag értelmesnek és értelmezhetőnek kell lenniük.

4. A vállalat vagyoni helyzetének átfogó elemzése

Amikor vagyoni helyzet elemzéséről beszélünk, akkor a vállalkozások mérlegeinek adatait és annak alakulását vizsgáljuk. Erre két féle elemzési kategóriát különböztethetünk meg:

- vertikális elemzés
- horizontális elemzés

A vertikális elemzés egy olyan nagyvonalú vizsgálat, amely alkalmával az éves beszámoló mérlegének két oldalát külön-külön elemezzük. Azaz a mérleg eszközoldalát az eszköz adatokkal, míg a forrásoldalt a forrás adatokkal vetjük össze. Az eszköz oldali információkból eszközszerkezeti mutatókat, a forrás oldali információk alapján pedig tőkeszerkezeti mutatókat állapíthatunk meg.

A horizontális elemzés elvégzésekor olyan mutatószámokat vagyunk képesek képezni, amihez mind az eszközoldalról, mind a forrásoldalról fel tudunk használni adatokat. Leegyszerűsítve, a forrásokat az eszközökhöz arányosítjuk és az eszközöket a forrásokkal való lefedettségét vizsgálhatjuk meg.

A vertikális elemzésből messze menő következtetéseket nem tudunk levonni, de tökéletes eszköz arra, hogy szemléltesse, mely területeket szükséges tovább elemezni. Az elemzésem első szakaszában a mérleg eszköz oldalának elemzésével kezdem, az eszközszerkezeti mutatók használatának segítségével. Itt az időbeli változást érdemes vizsgálni. Az egyik mutató, amit használni fogok a befektetett eszközök aránya, amely a vállalkozás befektetett eszközeinek és az összes eszközének hányadosa. A másik mutató a forgóeszközök aránya. Ez megmutatja az összes eszközön belül mekkora aránnyal bírnak a forgóeszközök.

Ahhoz, hogy a mérleg forrás oldalát elemezni tudjuk, tőkeszerkezeti mutatókat kell használnunk. Ilyen mutató példaként a tőkeellátottság, ami bemutatja a saját tőke és az összes forrás arányát. Ebből következik, hogy a mutató kiszámítását a saját tőke és az összes forrás hányadosa fejezi ki. Amennyiben ez a mutató növekedést mutat, akkor kedvező változást figyelhetünk meg időbeli összehasonlítás alapján.

A vállalat saját tőkéjéből kalkulálhatjuk ki a tőkearányos adózott eredményt, amely az adózott eredményt veti össze a társaság saját tőkéjével. Ez a mutatószám világít rá vállalkozás saját forrásból történő vagyon gyarapodására.

A saját tőkéből képezhető egy másik mutató is, a saját tőke és jegyzett tőke aránya. Ennél a mutatószámnál a vállalkozási tevékenység indulásának óta megvalósult saját tőke növekedést mutatja, vagyis a társaság vagyonának növekedését jelzi.

A társaság tőkeszerkezeti mutatói között bemutatható továbbá a bevont idegen tőke vizsgálata is. Egy ilyen mutatószám a kötelezettségek aránya. Ez az index a kötelezettségek értékét méri össze az összes forrás értékéhez. Mivel bővülő tevékenység és állandó jövedelmezőség mellett a mutató növekedése nem tekinthető negatívnak, alakulása önmagában nem minősíthető.

A saját tőke és idegen tőke kapcsolatát egy másik mutatószámmal is vizsgálhatjuk, ami nem más, mint a tőkefeszültség. Ez az index rámutat arra, hogy a saját tőke milyen mennyiségben valósul meg külső finanszírozásból. A tőkefeszültség tehát bemutatja a vállalkozás idegen tőkéjét a saját tőkéjének arányában.

Ezen mutatók vizsgálata mellett, horizontális mutatók szintén képezhetők a társaság mérlegadataiból. Az egyik leggyakrabban alkalmazott mutató a befektetett eszközök fedezete. Ez a mutató a befektetett eszközök és a tartósan lekötött források arányát méri össze. A mutató kiszámolása után megállapíthatjuk, hogy megvalósul-e a társaság működésében az illeszkedése elv, ami azt jelenti, hogy a tartós eszközöket, tartós forrásokból finanszírozták-e. Az illeszkedési elv érvényesüléséből identifikálható a vállalkozás finanszírozási stratégiája is. Ilyen mutató a már említett befektetett eszközök fedezete mutató, amely a saját tőke és a befektetett eszközök hányadosa.

4.1 Eszközök elemzése

A mérleg eszközoldalán találhatóak meg, fordított likviditási sorrendben a vállalkozás eszközei. „A mérlegben eszközként kell kimutatni a vállalkozó rendelkezésére, használatára bocsátott, a vállalkozó működését szolgáló befektetett eszközöket és forgóeszközöket - a bérbe vett eszközök kivételével -, függetlenül attól, hogy azok tulajdonjoga csak törvényben, szerződésben rögzített feltételek teljesítése után kerül át a vállalkozóhoz, továbbá az aktív időbeli elhatárolásokat.” (Sztv. 2000. évi C. törvény)

Megnevezés	2017.12.31.		2018.12.31		2019.12.31	
Időszak	e Ft	%	e Ft	%	e Ft	%
Befektetett eszközök	2 983 892	17,59	3 190 034	16,71	3 744 233	17,13
Immateriális javak	22 019	0,13	25 808	0,14	40 058	0,18
Tárgyi eszközök	2 961 699	17,46	3 164 099	16,57	3 679 237	16,83
Befektetett pénzügyi eszközök	174	0,00	127	0,00	24 938	0,11
Forgóeszközök	13 812 618	81,43	15 564 393	81,51	18 038 935	82,54
Készletek	1 127 180	6,65	1 291 854	6,77	1 236 610	5,66
Követelések	12 540 302	73,93	13 861 933	72,6	16 710 199	76,46
Értékpapírok	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Pénzeszközök	145 136	0,86	410 606	2,15	92 126	0,42
Aktív időbeli elhatárolás	165 786	0,98	340 135	1,78	71 931	0,33
Eszközök összesen	16 962 296	100	19 094 562	100	21 855 099	100

1.sz. táblázat: A vállalat mérlegének eszköz oldala (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóji alapján

Elsőként a befektetett eszközöket, majd ezt követően a forgóeszközöket és végül az aktív időbeli elhatárolásokat láthatjuk a mérleg ezen oldalán. A befektetett eszközök olyan anyagi és nem anyagi javak, amelyek éven túl szolgálják a társaság tevékenységét, így megkijelenthetjük, hogy ezek a legkevésbé mozgatható eszközei egy vállalkozásnak.

A társaság eszközeinek jelentős részét a forgóeszközök értéke teszi ki. A forgóeszköz állomány értéke 2017-ről 2018-re közel azonos mértékben növekedett, majd az azt követő időszakban látható egy nagyobb értékváltozás. Ez a növekedés az új műszaki berendezések beszerzésével indokolható. A tárgyi eszközök között a mérlegben anyagi eszközöket kell kimutatni, amik lehetnek az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok, műszaki berendezések, egyéb berendezések, tenyészállatok, beruházások, beruházásra adott előlegek, valamint a tárgyi eszközök értékhelyesbítése.

Megnevezés	2017.12.31.		2018.12.31		2019.12.31	
Időszak	e Ft	%	e Ft	%	e Ft	%
Tárgyi eszközök	2 961 699	100	3 164 099	100	3 679 237	100
Ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok	1 241 985	41,93	1 222 742	38,64	1 213 843	38,36
Műszaki berendezések	1 273 906	43,01	1 549 858	48,98	2 110 163	66,69
Egyéb berendezések	82 922	2,80	65 084	2,06	104 206	3,29
Beruházások	362 886	12,25	326 415	10,32	251 025	7,93

2.sz. táblázat: Tárgyi eszközök (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

Az immateriális javak között 2017-ben a vagyoni értékű jogokat a menedzsment döntése alapján, átvezetésre került a szellemi termékek közé. A kis mértékű változást mindhárom év esetén az új szellemi termék növekedés és a tárgyévi értékcsökkenés különbözete alkotta.

A társaság a forgóeszközei között azokat az eszközöket tartja számon, amelyek rövid távon (egy éven belül) szolgálják a vállalkozás tevékenységét. A vállalat forgóeszközeiről

elmondható, hogy nagysága jelentősen növekedett. A forgóeszközök között kell kimutatnia vállalkozásnak a készleteket, a vállalkozó tevékenységét nem tartósan szolgáló követeléseket, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, tulajdoni részesedést jelentő befektetéseket, illetve a pénzeszközöket.

Megnevezés	2017.12.31.		2018.12.31		2019.12.31	
Időszak	e Ft	%	e Ft	%	e Ft	%
KÖVETELÉSEK	12 540 302	100	13 861 933	100	16 710 199	100
Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)	2 495 535	19,90	2 798 526	20,19	2 975 611	21,47
Követelések kapcsolt vállalkozással szemben	9 964 647	79,46	10 955 145	79,03	13 693 091	98,78
Egyéb követelések	80 120	0,64	108 262	0,78	41 497	0,30

3.sz. táblázat: Követelések (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

Ezt a növekedés két tényezőnek a növekedése idézte elő, a vevői követelések és a kapcsolt vállalkozással szembeni követelések változása. A társaság a vevői állományt fizetési határidő alapján mutatja ki, amelyre ez alapján képez vevői értékvesztést az időszak végén. Értékvesztés a vizsgált időben egyedül 2019-ban tette meg, ahol 50 eFt-ot vezetett ki a könyveiből. A másik nagy értéket képviselő mérleg elem a kapcsolt vállalkozással szembeni követelések esetén adott kölcsönből és áruszállítás-szolgáltatásból erednek az értékek. Az adott kölcsön kapcsolt vállalkozással szemben növekedett a legjelentősebben, hiszen 2018-ról, ahol ez az érték 10.955.145 eFt volt, 2019-ra már 13.693.091 eFt tartott számon könyveiben. Az egyéb követelések összege tartalmazza az adóhatósággal és

önkormányzattal szembeni követelést, ami a túlfizetések miatt keletkezett. Jelentősebben 2018-ra változott, ahol az utólag kapott engedményt a vállalkozás átsorolta az egyéb követelések közé. A pénzeszközök vizsgálata során megfigyelhető, hogy 2017-től 2018-ra a pénzeszközállomány 265.470 eFt-tal növekedett, aminek eredményeként 2018 év végén a cég likviditási mutatója kiemelkedő értéket hozott. Ez a likviditási mutató 2019-re lecsökkent a 2017-hez értékhez, mivel 2019-ben a pénzeszközök záróállománya 92.126 eFt zárt, ami egy 318.480 eFt-os csökkenést mutatott a két évet összehasonlítva.

A bevételek aktív időbeli elhatárolásának 2017-es egyenlegének jelentős részét az utólag beérkezett Intercompany számlák elhatárolása teszi ki. A fennmaradó részt az előre számlázott költségek alkotják. A 2018-as, illetve a 2019-es egyenleg hasonlóan az előző időszakhoz, az utólag beérkezett számlák elhatárolása, illetve a megnövekedett egyéb bevételeket foglalja magába. Az aktív időbeli elhatárolások záró értéke 2018-ban mutatta a legnagyobb összeget a maga 340.135 eFt-jával, ahol a kapcsolt vállalkozásoktól kapott utólagos engedménynek az elhatárolását tartották nyilván. 2019-re a vállalkozás nem tartott a könyveiben az aktív időbeli elhatárolások között utólagos engedményt, ez az oka, hogy a záró érték 71.931 eFt lett.

4.2 A források elemzése

A mérleg forrás oldalán a vállalat saját tőkéje, a képzett céltartalékok, a kötelezettségek és a passzív időbeli elhatárolások találhatók. A társaság saját tőkéje jegyzett tőkéből, eredménytartalékból és lekötött tartalékból, valamint az adózott eredményből tevődött össze a vizsgált időszakban.

Megnevezés	2017.12.31		2018.12.31		2019.12.31
	e Ft	változás	e Ft	változás	e Ft
Saját tőke	12 365 177	17,23%	14 496 026	16,80%	16 930 893
Jegyzett tőke	4 664 967	0,00%	4 664 967	0,00%	4 664 967
Tőketartalék	14 702 641	0,00%	14 702 641	0,00%	14 702 641
Eredménytartalék	-8 703 274	-19,54%	-7 002 431	30,43%	-4 871 582
Lekötött tartalék	0	0,00%	0	0,00%	0
Értékelési tartalék	0	0,00%	0	0,00%	0
Adózott eredmény	1 700 843	25,28%	2 130 849	14,27%	2 434 867
Céltartalékok	55 208	0%	0	0,00%	0
Kötelezettségek	3 711 997	0,03%	3 713 035	-1,35%	3 663 003
Hátra sorolt kötelezettségek	0	0,00%	0	0,00%	0
Hosszú lejáratú kötelezettségek	1 901	0,00%	1 901	0,00%	1 901
Rövid lejáratú kötelezettségek	3 710 096	0,03%	3 711 134	-1,35%	3 661 102
Passzív időbeli elhatárolás	829 914	6,70%	885 501	42,43%	1 261 203
Források összesen	16 962 296	12,57%	19 094 562	14,46%	21 855 099

4.sz. táblázat: Források (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

A tulajdonosok által véglegesen, a társaság rendelkezésére bocsájtott tőkerészt nevezzük jegyzett tőkének. A FrieslandCampina jegyzett tőkéje a vizsgált időszakban változatlan maradt. A saját tőke nagysága összeségében mégis növekedett. Ez mindkét évben az adózott eredményből származik. 2017-ben 1.700.843 eFt-ot, míg 2018-ben 2.130.849 eFt-ot vezetett át a vállalkozás az adózott eredményből az eredménytartalékba, ezzel csökkentve a negatív értéket.

A társaságnál a 2016-os üzleti év folyamán a már megelőző évben megképzett céltartalékból 48.544 eFt felhasználásra került. Ebből a debreceni üzem eladását követően keletkező végkielégítés 33.971 eFt-ot tett ki, illetve az egyéb költségekre képzett céltartalékból is felhasznált a cég 14.573 eFt-ot. Az ezt követő évben további végkielégítésre elkülönített céltartalékok oldott fel a vállalkozás 12.919 eFt értékben, továbbá 55.000 eFt-ot írtak vissza az egyéb költségek céltartalékai közül. 2018-ra, mint láthatjuk teljesen felhasználta az évekkal ezelőtt elkülönített céltartalékot a társaság.

A kötelezettségek összege jelentősen mértékben egyik vizsgált évben se változott. A kismértékű csökkenését a kapcsolt vállalkozásokkal szembeni kötelezettségek csökkenése eredményezte.

A vállalkozás hosszú lejáratú kötelezettségei között egy 1.901 eFt-os tartós kötelezettséget tart nyilván, amely a vizsgált időszakban nem történt változás és nem is volt más hátra sorolt kötelezettsége vagy éven belül visszafizetendő kamattörlesztése.

A rövid lejáratú kötelezettségek alakulását a következő táblázat szemlélteti.

Megnevezés	2017.12.31		2018.12.31		2019.12.31	
	e Ft	%	e Ft	%	e Ft	%
RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	3 710 096	100,00%	3 711 134	100,00%	3 661 102	100,00%
Rövid lejáratú kölcsönök	8 203	0,22%	10 965	0,30%	4 578	0,13%
Rövid lejáratú hitelek	4 000	0,11%	0	0,0%	0	0,00%
Vevőktől kapott előlegek	2 063	0,06%	0	0,00%	0	0,00%
Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)	2 304 121	62,10%	2 472 938	66,64%	2 583 856	70,58%
Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	675 262	18,20%	614 948	16,57%	381 487	10,42%
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	716 447	19,31%	612 283	16,50%	691 181	18,88%

5.sz. táblázat: Rövid lejáratú kötelezettségek (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámoló alapján

A rövid lejáratú kötelezettségek jelentősen növekedett a vizsgált években. 2016-ról 2017-re több mint közel 400 eFt-tal nőtt a rövid lejáratú kötelezettségek állománya, ez a növekmény viszont 2017 és 2018 között változatlan maradt. Ennek a növekedésnek a releváns okozói a rövid lejáratú kötelezettségek növekedése kapcsolt vállalkozással szemben, illetve az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek.

Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek között a vállalkozás nyilvántartja a kötelezettségeit az adóhatósággal szemben, bizonyos kötelezettségeit a munkavállalók irányában, ami főként az ott dolgozók munkabéret tartalmazza, ami a mérlegforduló nap után került kiutalásra.

Ezen kívül az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek között mutatja ki a társaság azon kereskedelmi bónuszait, amelyek a mérlegkészítés időszakáig nem érkeztek be. Ezek olyan bónuszok, amiket azoknak a beszállítóknak utal ki a vállalat, akiktől a legnagyobb volumenű és minőségű alapanyagokat tudja beszerezni. Mivel ezeket a cég folyamatosan monitorozza, így ez a tétel könnyen tud csökkenni vagy éppen növekedni. A 3 vizsgált időszakban látható, hogy záró értékük kis mértékben változott, de ez nem igaz a belső összetételére, ahol a változások különféle módosulásokkal történt. Például az adóhatóság felé történő kötelezettség 2018-ról 70,69%-os növekedést hozott, míg ugyanez a tétel 2017-ről 33,86%-os csökkenés mutatott.

A költségek passzív időbeli elhatárolásaként a vállalkozás a közüzemi költségeit tartja számon, a vezetőknek megítélt prémiumokat és járulékokat, az éppen aktuális évi könyvvizsgálói díjakat, valamint a még be nem érkezett számlákra képzett elhatárolásokat, valamint a marketing hozzájárulásokra is képez a vállalat költség elhatárolást.

Az összeségében azonosnak tekinthető elhatárolás mértéke kategóriákra lebontva már változékonyabb. A két legváltozékonyabb passzív költség elhatárolás tétel a vezetői jutalék, illetve a marketing hozzájárulásokra elhatárolt összeg, de ezek a változások úgy alakultak, hogy összeségében kiütötték egymást értékileg.

A társaságnak egy mérlegen kívüli tételt tart nyilván a kötelezettségei között és ez nem más, mint az IG Hungary Kft-vel kötött bankgarancia. Ezt 97.000 Eur-os összeget minden évben a vállalkozás meghosszabbítja a következő évre.

A források elemzéséhez felhasználhatjuk az előzőekben ismertetett mutatószámokat is. Ezeket az adatokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Megnevezés \ időszak	2017	2018	2019
Tőkeellátottság (%)	74,08%	75,92%	77,47%
Tőkearányos adózott eredmény (%)	13,76%	14,70%	14,38%
Saját tőke - jegyzett tőke aránya (%)	265,06%	310,74%	362,94%
Kötelezettségek aránya (%)	22,24%	19,45%	16,76%
Tőkefeszültség (%)	30,02%	25,61%	21,64%

6.sz. táblázat: Forrásszerkezeti mutatók (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

A vállalkozás vagyoni helyzetét a legmegfelelőbbben a tőkeellátottság mutatója definiálja. Jelen helyzetben a vizsgált időszakban a mutató értéke évről évre növekedést mutat. A tőkeellátottsági mutató növekedés pozitívan hatott a vállalkozás forrás oldalára nézve, hiszen ez a növekedés annak köszönhető, hogy a társaság minden évben az adózott eredményét átvezette az eredménytartalékba, ezáltal növelve mutatóban felhasznált saját tőke értékét. A források növekedését a saját tőke növekedésen kívül még a rövid lejáratú kötelezettségek növekedése okozta.

A tőke arányos adózott eredmény kedvezőtlenül alakult a vizsgált időszakban, a táblázatban látható értékek alapján. Ez a változás annak ellenére csökkent, hogy az adózott eredmény mindhárom évben növekedést mutatott. A mutató változásának oka 2017 és 2018 között a saját tőke 2.130 eFtos és az adózott eredmény 430 eFtos növekedése okozta. Emellett a vizsgált időszakon belül nem volt osztalék kifizetés valamint egyéb saját tőkét csökkentő gazdasági esemény, így minden évben az adózott eredményt, mint már említettem, az eredménytartalékba vezették át, így növelve a saját tőkét. A mutató enyhe csökkenést mutatott a következő évre, ami a belső szerkezeti összetételét mutatja, hiszen az adózott eredmény, valamint a saját tőke is növekedett 2017-ről 2018-ra.

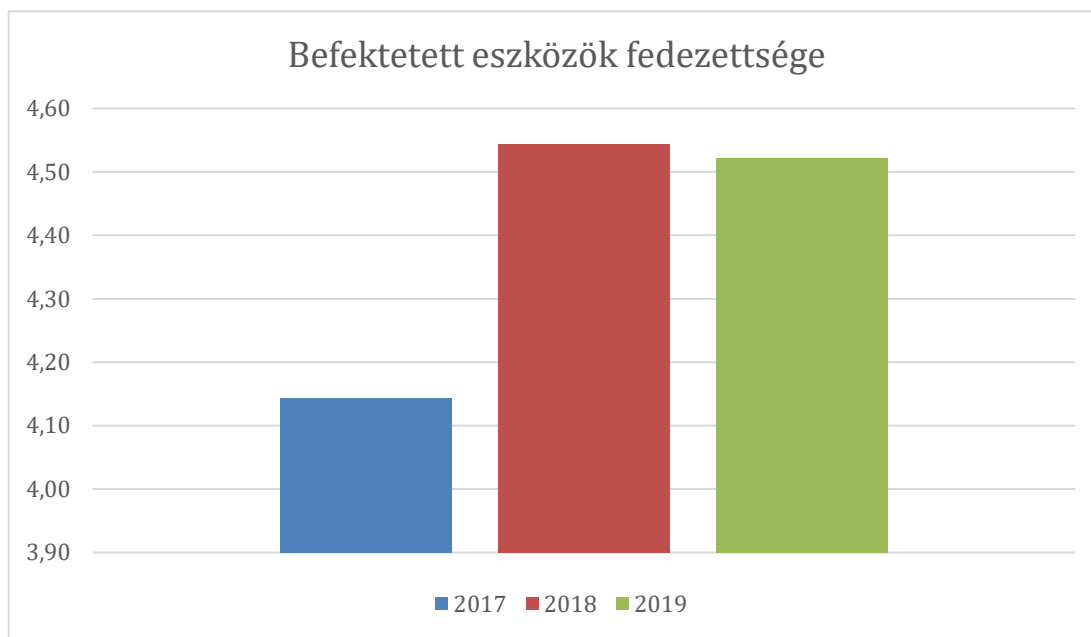
A saját tőke – jegyzett tőke aránya mutató azt mutatja meg, hogy a saját tőke a tevékenység megkezdése óta bekövetkezett növekedést vagy csökkenést jelzi. Ez a mutató, 100%-ot meghaladó érték esetén tekinthető kedvezőnek, és mivel a FrieslandCampina Zrt. esetén meghaladja ezt az értéket, így befektetői oldalról vizsgálva vonzóvá teheti a vállalkozást.

A következő vizsgált mutató a sorban a kötelezettségek aránya. Megfigyelve a vizsgált éveket láthatjuk, hogy a mutató a kezdeti 22,24%-ról 16,76%-ra esett vissza. Ez a csökkenés a változatlan kötelezettség állomány miatt következhetett be, hiszen a már említett okok miatt a források összesenje minden évben növekedés mutatott. Ezek a változások nem jelentenek egyértelműen negatív hatást, mivel az akkor következne be, amennyiben az üzletmenet által keletkezett likviditási problémák miatt a vállalatnak az idegen forrásait, kötelezettségeit növelnie kellene. Jelen esetben erről nem beszélhetünk.

Végezetül a tőkefeszültséget vizsgálom, ami a mérlegben szereplő idegen források és saját források arányát hivatott elemezni. Az vizsgált időszakban a mutató fokozatos csökkenést mutat. Az oka szintén a változatlan mértékű idegen forrás és az évről évre fejlődő saját tőke aránya. A mutatókról azt olvashatjuk le, hogy 2017-ről 2019-re közel 9% ponttal csökkent a tőkefeszültség, ami azt jelzi, hogy évről évre kevesebb idegen forrást használ a vállalkozás a saját tőkéjéhez viszonyítva. Ez gazdaságilag kedvező hatásnak mondhatom, hiszen a vállalkozás saját erőből képes magát finanszírozni, ami szintén érdekes lehet a befektetők oldaláról.

4.3 Vagyoni helyzet elemzése horizontális mutatók segítségével

A vertikális mutatószámokon kívül alkalmazhatunk horizontális mutatókat is az elemzésünk során. E társaság esetében a befektetett eszközök lefedettségét fogom vizsgálni az alábbi ábra segítségével.

2.sz.ábra: Befektetett eszközök fedezete

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolója alapján

A befektetett eszközök fedezettségének elemzésénél a elvárt érték, ha meghaladja a 100%-ot. Jelen helyzetben mindhárom évben ez a mutató meghaladja a kívánt értéket. Ez a hatás annak a következménye, hogy a vállalkozás törekszik az idegen források mellőzésével új beruházásokat megvalósítani, így forgatva vissza a megtermelt vagyont, valamint az évenkénti saját tőke növekedés is a mutató javulását idézte elő.

5. A vállalat pénzügyi helyzetének elemzése

A következő fejezetben a FrieslandCampina pénzügyi helyzetének elméleti hátterét fogom ismertetni, majd mutatószámokkal megvizsgálom azt.

A mérleg átfogó elemzésén túl érdemes megvizsgálni a vállalkozás pénzügyi helyzetét és annak az időbeli változását. Ez két módon eszközölhető, az egyik a horizontális mutatók felhasználásával, a másik módszer a likviditási mérleg alkalmazásával. A pénzügyi helyzet átfogó elemzését szintén két részre lehet lebontani, ahol az egyik a rövidtávú elemzés, amikor a vállalkozását tudjuk vizsgálni. A másik a hosszútávú elemzés, ahol az adósságállományt és az adósságszolgálat elemzését végezhetjük el.

Dolgozatom elkészítéseként a társaság rövid távú pénzügyi helyzetének elemzését választottam, ami a vállalat likviditási mutatóinak vizsgálatát fedi le. A likviditás elemzését a horizontális mutatók felhasználásával mutathatjuk ki. A legismertebb e fajta mutató a likviditási mutató, ami a forgóeszköz mértékét méri össze az összes rövid lejáratú kötelezettséggel. Végeredményül ez a mutató abba enged betekintést, hogy a forgóeszközök, mint likvid eszközök értéke, hányszorosa az egy éven belül esedékes rövid lejáratú kötelezettségnek. Ezzel szemben likviditási szempontból nem homogén a forgóeszközök összetétele, ezért több lehetséges likviditási mutatóval is definiálhatjuk.

Egy másik ehhez hasonló mutató a likviditási gyorsráta. Ennek a mutatónak a használatakor a készleteket nem soroljuk be a likvid eszközök közé, ezáltal ezt az értéket figyelmen kívül hagyja a forgóeszköz meghatározásában. Tehát ez a mutató arra alkalmas, hogy a készletekkel csökkentett forgóeszköz állománya hányszorosa a rövid lejáratú kötelezettségeknek.

A harmadik típusú likviditási mutató a leglikvidebb forgóeszközöket tartalmazza. Ez nem más, mint a pénzeszköz likviditás. Ebben az esetben kizárólag a vállalkozás pénzeszközállományát tekintjük likvid eszköznek, így megállapíthatjuk a mutató

segítségével, hogy a pénzeszközállomány nagysága miként arányul a rövid lejáratú kötelezettségek mértékéhez.

Amikor ezeket a mutatókat esetében arra számítunk, hogy a mutató nő, hiszen ez lenne kedvező a vállalkozásra számára. A likviditási mutató és a likviditási gyorsráta analízisének az az ideális érték, ha a mutató nagyobb, mint egy. Azaz a forgóeszköz értéke meghaladja a rövid lejáratú kötelezettség értékét. Ez a szempont a pénzeszköz likviditás vizsgálat esetén nem állhat fent, mivel nem jellemző és nem is szokott indokolt lenni, hogy egy társaság nagy mennyiségű pénzeszközt tartson.

5.1 A likviditás elemzése

A likviditás elemzését a likviditási mutatók kiszámításával és szemléltetésével kezdeném.

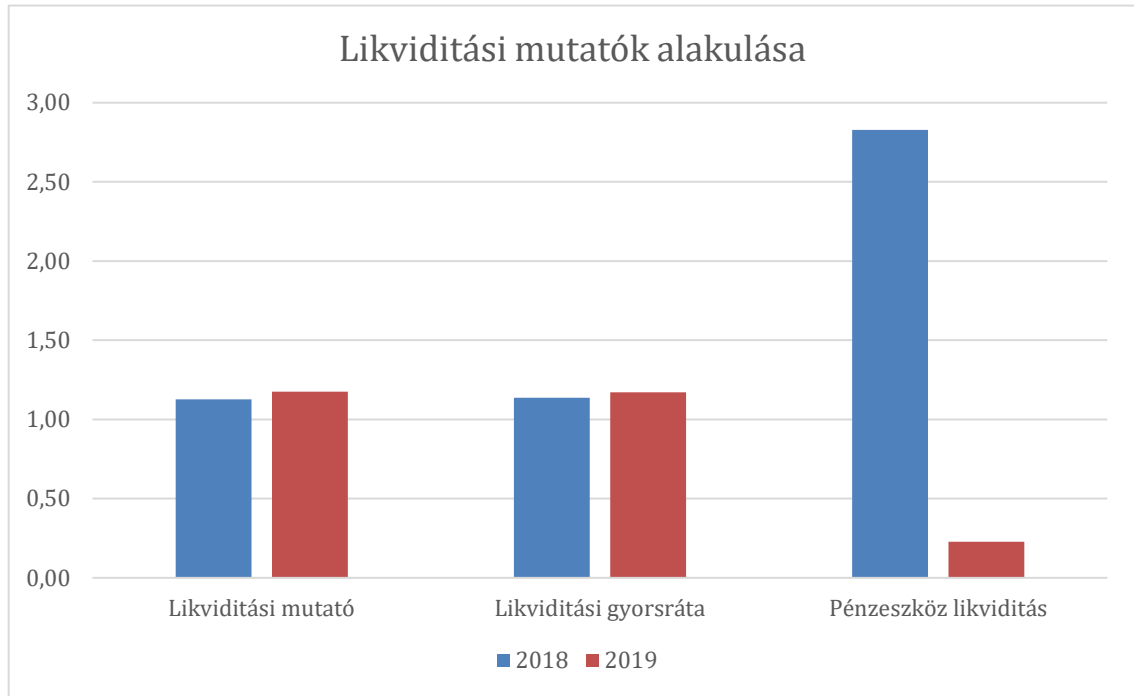
Megnevezés	2017	2018	2019
Likviditási mutató	3,72	4,19	4,93
Likviditási gyorsráta	3,46	3,94	4,61
Pénzeszköz likviditás	0,04	0,11	0,01

7.sz. táblázat: Likviditási mutatók (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolója alapján

A mutatók alakulását azzal magyaráznám, hogy a forgóeszközállomány növekedésével párhuzamosan a hányadosban szereplő rövid lejáratú kötelezettségek értéke az évek alatt stagnáltak. A pénzeszköz likviditási mutató értéke megugrani látszik, mivel 2017-ről 2018-ra a pénzeszköz állománya a vállalkozásnak több, mint duplájára nőtt. Ezen a mutatók értelmezése után érdemes további vizsgálatot végezni, hogy évenkénti összehasonlítás alapján milyen arányban változtak az értékek. Ezt a vállalkozás is megtette, amit a kiegészítő mellékletben részletezett. Ebben megfogalmazza, milyen értékek számítanak elfogadhatónak és lehetőség esetén melyik mutatóval érdemes további elemzéseket

készíteni. Az említett számítások elvégzését követően az alábbi táblázat szemlélteti az évenkénti százalékos mozgást.

3.sz.ábra: Likviditási mutatók alakulása

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

A likviditási rátája 2017-ről 2018-ra 13%-ot növekedett, az ezt következő évben további 17%-ot. Hasonlóképpen nőtt a likviditási gyorsráta is, ahol az első két vizsgált év értéke 13%-ot növekedett, majd 2018-ról 2019-re 17%-ot. Ez azzal magyarázható ez az azonos növekedés mindkét mutató esetén, mivel értékpapírral a vállalat nem rendelkezett, és az aktív időbeli elhatárolások értéke nem volt kiemelkedő mértékű. Mindkét mutatóra a vállalkozás megszabott egy határértéket, ami felett lenne elfogadható a mutató változása. Az első mutatónál ez a saját szint a 60-80% közötti növekmény lenne, a második esetén 30%-os növekmény lenne a célravezető. Ez mindkét összehasonlításban a saját megszabott értékei alatt teljesített a vállalat. Ezzel párhuzamosan a pénzeszköz likviditás sem szerepelt jól a

vállalkozás saját meghatározásával kapcsolatban, hiszen az évenkénti mutatók akkor lennének elfogadhatóak, ha 10-20%-os értéket prezentálna. Ez a mutató 2017-ről 2018-ra 283%-os növekedést mutat, ami messze elkerüli a vállalkozás várakozását, viszont 2019-re a mutató 77%-ot zuhant a 2018-as értékhez képest.

6. A vállalat jövedelmezőségének elemzése

A következő fejezetben a vállalat jövedelmezőségét fogom vizsgálni. Először az elméleti háttér bemutatásával fogom kezdeni, majd ezt követően a beszámoló adatai szerint elemezni fogom a vállalkozás profitabilitását.

Egy vállalkozás jövedelmezőségének átfogó elemzése során különféle eredménykategóriákat alkalmazunk, amiket egy-egy vetítési alaphoz viszonyítunk.

Megkülönböztetünk árbevétel arányos jövedelmezőségi mutatókat, előmunka-arányos jövedelmezőségi mutatókat, tőke- (vagyon-) arányos jövedelmezőségi mutatókat, eszköz arányos jövedelmezőségi mutatókat, illetve komplex jövedelmezőségi mutatókat.

Elsőként az árbevétel arányos jövedelmezőségi mutatók ismertetésével szeretném kezdeni. Az efajta mutatóknál arra kell különösképpen figyelemmel lenni, hogy az eredménykategóriák és a hozzájuk tartozó viszonyítási alap használatában biztosítva legyenek, hiszen ezeknél a mutatóknál a cég árbevételével, valamint más bevételi információkkal kerülnek összevetésre. Ilyen jövedelmezőségi mutatók lehet a vállalkozás üzemi (üzleti) eredménye, a vállalkozás szokásos vállalkozási eredménye az értékesítés nettó árbevételének és az egyéb bevételeknek az összegével arányosítva, az értékesítés nettó árbevételének, az egyéb bevételeknek és a pénzügyi műveletek bevételeinek az összegével arányosítva; vagy az adózás előtti eredmény, az összes árbevétel és az összes bevétel összegével arányosítva.

A második csoport a tőke- (vagyon-) arányos jövedelmezőségi mutatók. Ennek a mutatónak a mérését akkor végezzük el, amikor arra vagyunk kíváncsiak, hogy a tőkearányos üzleti eredmény, valamint a társaság üzemi (üzleti) eredményét szeretnénk arányosítani a

saját tőkéhez. Abban az esetben, amikor a tőkearányos jövedelmezőséget két külön befolyásoló tényezőre szedjük szét, további lehetséges vizsgálatokat vagyunk képesek készíteni. Az első tényező az üzemi (üzleti) jövedelmezőség, a másik a tőke forgási sebessége. Ezzel mérhetjük, hogy a jövedelmezőség változása mely tényezők alakulásának köszönhető, ezen kívül, milyen mértékben volt befolyása az adott tényezőnek.

A harmadik az élők munká arányos jövedelmezőségi mutatók csoportja. Ezt elsősorban szolgáltatást végző vállalkozások esetében szokás elemezni, ahol nagy mértékű a foglalkoztatási arány, viszont sok esetben alkalmazzák ezt a mutatót termelő vállalkozásoknak úgyszintén, a feltétele, hogy rendelkezésre álljon a megfelelő foglalkoztatott létszám és bértömeg a vizsgálathoz. Két különböző indexet különböztetünk meg ezen mutatón belül is. Az egyik ilyen mutató az élők munká-ráfordítás arányos jövedelmezőségi mutató, amely az üzemi (üzleti) eredményt viszonyítja a társaság személyi jellegű ráfordításaihoz. A másik mutató, a bérárányos üzleti jövedelmezőség, amely az üzleti (üzemi) eredményt viszonyítja a bérköltséghez.

Az eszközarányos jövedelmezőségi mutatók az eszközök jövedelem generáló képességét mutatja be. Mivel a FrieslandCampina főleg termelő munkát végez így elemzésem során ezek a mutatók hangsúlyosabbak. Gyakran használt mutató még a saját tőke arányos megtérülési mutató, avagy a pénzügyi szektorban ROA (return on assets) néven ismert index, ami a vállalat adózott eredményét arányosítja a az eszközök mértékéhez. Amikor eszközarányos jövedelmezőségi vizsgálatról beszélünk, akkor felhasználhatunk többféle eredménykategóriát is, valamint vetítési alapnak is különféle eszközcsoportokat. Mind közül a legjellemzőbb az eszközarányos jövedelmezőség. Ilyenkor a vállalkozás befektetett eszközeinek a jövedelmezőségét elemezzük, melyek elősegíti a társaság megfelelő működését. Ekkora az üzleti (üzemi) eredményt arányosítjuk az immateriális javak és tárgyi eszközök értékéhez.

Végül a komplex jövedelmezőségi mutató bemutatásával zárnam a sort. Amikor erről a kategóriáról beszélünk, akkor a viszonyítási alapnak a lekötött eszközöket vizsgáljuk meg a bérköltséggel kiegészítve. Az immateriális javakat, a tárgyi eszközöket valamint a készleteket tekintjük lekötött eszköznek, mivel ezek szolgálják a vállalkozást éven túl is.

Ennek jóvoltából az üzemi (üzleti) eredményt tudjuk arányosítani a lekötött eszközök és a bérköltség összegéhez.

6.1 A vállalat eredménykimutatásának elemzése

Az eredménykimutatás elemzésénél először a vállalat bevételeit fogom elemezni, amit az alábbi táblázat szemléltet.

Megnevezés / időszak	2017	Változás	2018	Változás	2019
Belföldi értékesítés nettó árbevétele	28 253 630	3,94%	29 366 342	10,06%	32 320 186
Exportértékesítés nettó árbevétele	1 658 565	-7,29%	1 537 644	-22,35%	1 193 981
Értékesítés nettó árbevétele	29 912 195	3,32%	30 903 986	8,45%	33 514 167
Egyéb bevételek	195 863	-24,95%	147 001	-46,79%	78 215

8.sz. táblázat: Bevételek (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolója alapján

A vállalkozás belföldi értékesítése a vizsgált időszak alatt egyenletesen nőtt, míg ezzel ellentétben az export tevékenységből származó bevétel csökkent. Ez a csökkenés annak köszönhető, hogy jobban fókuszált a társaság a hazai bevétel gyarapítására, mint az Európai Unión belüli termékértékesítés fellendítésére. Az ok egyszerűnek tekinthető, mivel egy Holland anyavállalatú multinacionális cég több országban is jelen van és máshonnan, költséghatékonyabban tudták megoldani a termékáramlást. A belföldi értékesítés nettó árbevételeinek megállapításánál öt kategóriát tudunk megkülönböztetni. A legnagyobb részaránnyal rendelkező saját termelésű készleteket, a kereskedelmi árukat, az alapanyag eladást, az anyag eladást, végezetül a többi kategóriába nem minősíthető kisebb értékesítéseket. Az évenkénti eloszlásukat az alábbi táblázat mutatja be.

Megnevezés/időszak	2017	2018	2019
Értékesítés nettó árbevétele	28 253 630	29 366 342	32 220 186
Saját termelésű készletek	19 336 389	20 311 676	21 140 315
Kereskedelmi áru	8 324 450	8 528 510	10 257 528
Alapanyag	379 824	328 981	721 603
Anyag	174 501	162 023	158 110
Egyéb	38 466	35 152	42 630

9.sz. táblázat: Belföldi értékesítés nettó árbevétele (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

Amint megfigyelhető, a két legnagyobb részarányt, a saját termelésű készletek és a kereskedelmi áru forgalmazásból származó bevétel adja ki. 2017-ről 2019-re 1.803.926 eFt-tal sikerült a vállalkozásnak több legyártott készletet értékesítenie. Ez a növekedés oly mértékű, hogy összességében nőtt az értékesítés nettó árbevétele, annak ellenére, hogy minden más érték csökkenést produkált. Az ezt követő évben a saját készlet értékesítésén kívül minden csoport hozta a tavaly termelt értéket, aminek köszönhetően a társaság 828.639 eFt növekedést generált. Az export értékesítés a társaság vizsgált időszakában, mint már említettem, csökkent 2017-ről 2018-re 120.921 eFt-tal, 2018-ról 2019-es üzleti évre pedig 343.663 eFt-tal. A vállalkozás kizárólag az Európai Unión belül értékesített azon belül, főleg Romániába, Görögországba, valamint Magyarország környező országaiba, ahol a vállalat nem rendelkezik gyártósorokkal.

Az egyéb bevételek összege nem tekinthető relevánsnak, mivel a teljes árbevételhez arányosítva nagyon kis részaránnyal bír. Az egyéb bevételeket részletesebben megvizsgálva,

a társaság a végkielégítésre képzett céltartalék feloldását, a kapott engedményeket, készletek értékvesztésének visszairását, a vevő képzett értékvesztés visszairását, a tárgyi eszközök terven felüli értékcsökkenésének visszairását, valamint a kapott kártérítést tartja nyilván. 2017-re több mint duplájára nőtt az egyéb bevételek értéke, ami a főként az értékvesztések visszairásának köszönhető, mivel ez a három eredménytétel együttesen 100.422 eFt-ot generált a teljes 195.863 eFt-os egyenlegből. 2018-ra csökkenést tapasztalhatunk, ami azért történt, mert ebben az évben igaz nőtt a kapott engedmény és a kapott kártérítés összege, de értékvesztés visszairását nem határozták meg a tulajdonosok.

A bevételek vizsgálatát követően a vállalkozás költségeinek vizsgálatával és változásának elemzésével folytatom, amihez az alábbi táblázat nyújt segítséget.

Megnevezés / időszak	2017.12.31	Változás	2018.12.31	Változás	2019.12.31
Anyagköltség	10 861 697	4,01%	11 297 434	-5,35%	10 693 350
Igénybe vett szolgáltatások értéke	7 081 605	0,45%	7 113 408	11,09%	7 902 594
Egyéb szolgáltatások értéke	65 088	6,44%	69 279	-19,65%	55 664
Eladott áruk beszerzési értéke	5 881 705	2,04%	6 001 409	22,12%	7 329 184
Eladott szolgáltatások értéke	131 310	-67,92%	42 118	108,92%	87 993
Anyagjellegű ráfordítások értéke	24 021 405	2,09%	24 523 648	6,30%	26 068 785
Béreköltségek	2 036 853	6,81%	2 175 613	13,91%	2 478 335
Személyi jellegű egyéb kifizetések	343 075	0,16%	343 621	-10,48%	307 597
Bérfelrakások	528 442	-0,20%	527 382	4,64%	551 839
Személyi jellegű ráfordítások	2 908 370	4,75%	3 046 616	9,56%	3 337 771
Értékcsökkenési leírás	334 465	3,27%	345 396	16,43%	402 128
Egyéb ráfordítások	1 141 591	-1,49%	1 124 574	10,29%	1 240 325

10.sz. táblázat: Ráfordítások (adatok eFt-ban)

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

A költségek áttekintését követően látható, hogy a legjelentősebb volumenű érték az anyagjellegű ráfordítások. Ez nem meglepő, hiszen ez tekinthető az iparági jellemzőnek is, mivel a késztermékek előállításához alapanyagra van szükség. Ezt tovább vizsgálva megfigyelhető, hogy a legnagyobb arányt az anyagköltség felhasználás elkotta. Mindhárom évben közel 11 millió eFt-ot költséget számolt el a cég. Emellett az eladott áruk beszerzési értéke mutatott komolyabb változást 2018-ról 2019-es üzleti évre vonatkozólag a maga 1.327.775 eFt-val. Évről évre az anyagjellegű ráfordítások értéke növekvő tendenciát mutat, ami nem a legelőnyösebb, viszont amennyiben az értékesítés nettó árbevételének növekedését figyelembe vesszük indokolt a költségek növekedése. Tehát ebben az esetben nem tekinthetjük negatív tényezőnek ezt a vállalat elemzésekor.

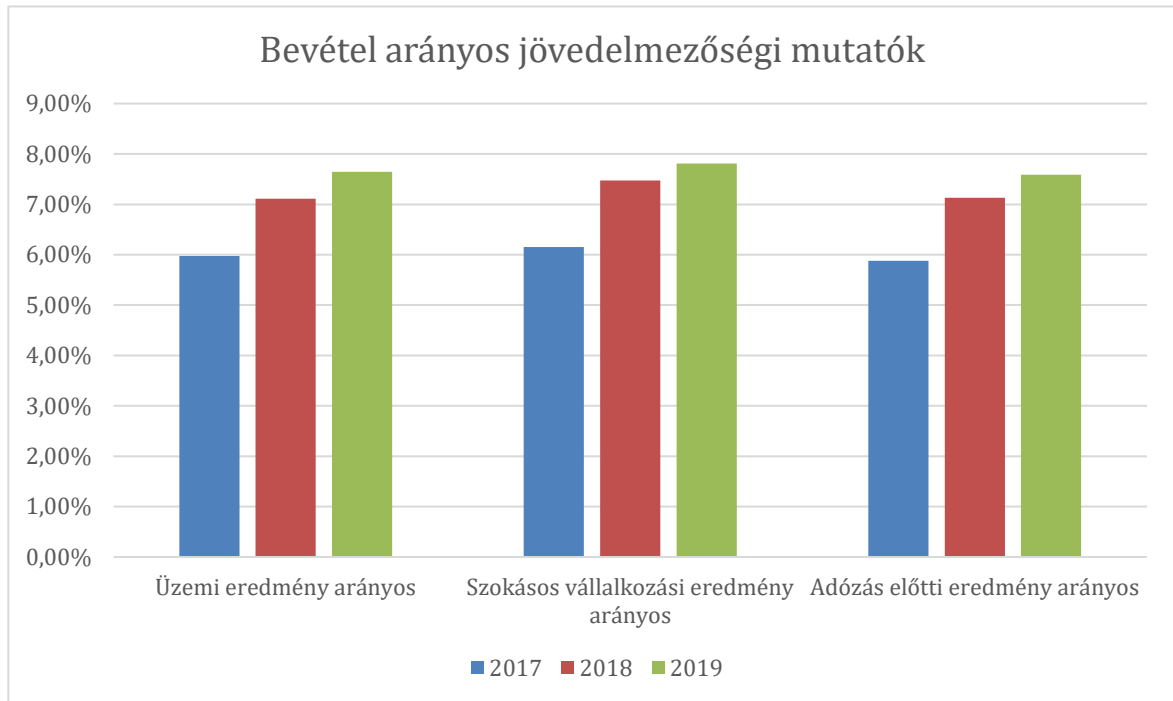
A személyi jellegű ráfordítások a vizsgált időszakban kismértékben igaz, de növekedtek, annak ellenére, hogy az átlagos dolgozói létszám összetételében nem változott az évek során. Ez azzal magyarázható, hogy a cég üzletpolitikája, hogy az infláció mértékével minimum növeli az ott dolgozók bérét, valamint emellett fizetés emeléssel is jutalmazza azokat, akik kiemelkedő munkát végeznek az üzleti évben.

A vállalkozás értékcsökkenési leírása alapjába véve magasnak tekinthető, viszont ez a munkavégzésből nézve iparági jellegzetességnek mondható. A termelő vállalatoknál tekintélyes mennyiségű befektetett eszköz mutatható ki a könyvvezetésben, azon belül is a tárgyi eszközök kategóriájában. Ezek a termelő berendezések értékcsökkenési leírása eredményezi ezt a magas költségszintet.

Az egyéb ráfordítások meghatározó elemei a kereskedelmi bónuszok és az önkormányzati adók és a készletek selejtezése és értékvesztéséből tevődik össze. Mértéke a vizsgált időszakban nem változott jelentősen.

6.2 Bevétel arányos jövedelmezőség elemzése

A jövedelmezőség vizsgálatát a bevétel arányos jövedelmezőségi mutató elemzésével kezdem, amelyet az alábbi táblázat ábrázol.

4.sz.ábra: Bevétel arányos jövedelmezőségi mutatók

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

A jövedelmezőség a vizsgált időszakban a pozitív eredményeknek jóvoltából egyik évben sem lett a mutató negatív. Az első két évében 6% körüli értéket vett fel, csak 2018-ra lett egy kis növekedés közel 1%ponttal, ami további javulást mutatott 2019-re.. Mindhárom mutató esetében elmondható, hogy a vizsgált években azonos százalékos arányt produkált. Sőt a szokásos és az adózás előtti eredmény arányos mutatók esetében a negatív pénzügyi

műveletek bevételei rontottak a mutatón. 2018-ra annak következtében láthatjuk a mutatók ugrás szintű javulását, mivel az árbevétel közel 1 milliárd forinttal növekedett, úgy, hogy az anyag jellegű ráfordítások, illetve a személy jellegű ráfordítások szintén növekedést mutattak, ezáltal javítva a mutatók értékét. Ez a tendencia látható a 2019-es százalékos jövedelmezőségi mutatók esetén egyaránt.

6.3 Tőkearányos jövedelmezőség elemzése

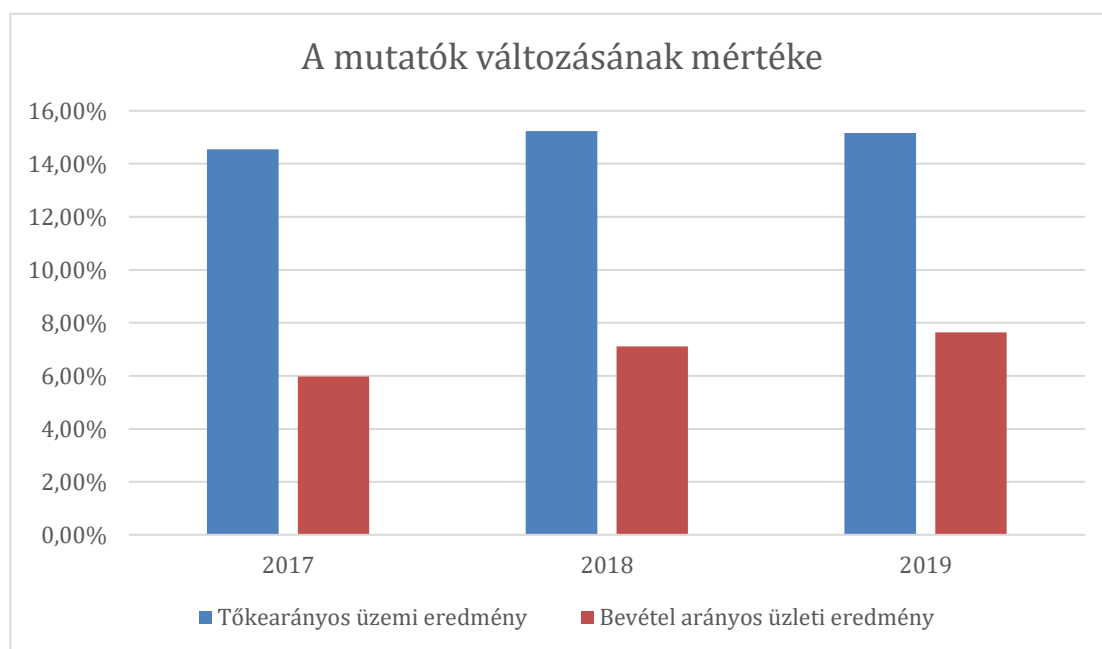
A FrieslandCampina elmúlt három évi tőkearányos jövedelmezőségi mutatóját, továbbá annak összetevő részeit az alábbi táblázat mutatja.

Megnevezés / időszak	2017	2018	2019
Tőkearányos üzleti eredmény	14,55%	15,23%	15,16%
Tőkearányos adózott eredmény	13,76%	14,70%	14,38%
Tőke forgási sebessége	2,42	2,13	1,98

10.sz. táblázat: Tőkearányos jövedelmezőségi mutatók

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2016, 2017, 2018. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

A vállalkozás tőkearányos üzleti eredménye a vizsgált időszak végére kis mértékű csökkenést mutat, de még a 2017-es kiindulási értéket nem közelíti meg. Ez a csökkenés a saját tőke évről évre való növekedése eredményezte. Érdekesség, hogy ez a csökkenés eltér az előbb bemutatott bevétel arányos jövedelmezőségtől növekedésétől. Ez annak köszönhető, hogy a saját tőke értéke nagyobb ütemben változott, 2017-ről 2019-ra 4.565.716 eFt-tal, míg az árbevétel, ahol ugyanezt az időszakot nézve a növekedés csupán 3.601.971 eFt, de ez a közel egy millió eFt-os eltérés efajta belső összetétel változást okozott a mutatók megvizsgálását követően.

5.sz.ábra: A tőkearányos üzleti eredmény és a bevétel arányos üzemi eredmény változásának mértéke

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolói alapján

6.4 Élőmunka arányos jövedelmezőség elemzése

A következő csoport, amit vizsgálni fogok az élőmunka-arányos jövedelmezési mutatók. Ennek a mutatónak a vizsgálata nélkülözhetetlen a vállalkozás számára, hiszen e mutató felhasználásával jól kimutathatók a munkavállalók bérköltsége, továbbá a teljes bértömeg elemzését, illetve tervezését is el lehet végezni.

A mutatók változásait az alábbi táblázat mutatja:

Megnevezés / időszak	2017	2018	2019
Élőmunkaráfordítás-arányos jövedelmezőség	3.855,96	4.779,31	5.605,26
BéRARÁNYOS JÖVEDELMEZŐSÉG	0,87	1,02	1,03

11.sz. táblázat: Élőmunka arányos jövedelmezőségi mutatók

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

Ez a mutató 15%ponttal növekedett 2017-ről 2019-ra, ami az üzemi (üzleti) eredmény növekedésének és az évenkénti bérnövekedésnek az eredménye. Az élőmunkaráfordítás-arányos jövedelmezőség abban segít információhoz, hogy egy forint személy jellegű ráfordítás, hány forint üzemi (üzleti) eredményt eredményez. A béRARÁNYOS JÖVEDELMEZŐSÉG azt mutatja meg, hogy egy forint bérköltség mekkora jövedelmezőséget generál. Így láthatjuk, hogy az élőmunkaráfordítás-arányos jövedelmezőség esetén 1 forint ráfordítással 2017-ről 2019-re 1.749 Ft-tal több eredményt generált a vállalkozás.

6.5 Eszközarányos és komplex jövedelmezőség elemzése

A következő táblázatomban az eszközarányos és a komplex mutatók alakulását fogom bemutatni:

Megnevezés / időszak	2017	2018	2019
ROA (Return on Assets)	10,03%	11,16%	11,14%
Eszközarányos jövedelmezőség	60,30%	69,22%	69,02%
Komplex jövedelmezőség	33,88%	39,71%	39,13%

12.sz. táblázat: Eszköz arányos és komplex jövedelmezőségi mutatók

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolóí alapján

A ROA mutató az egyik legelterjedtebb jövedelmezőségi mutató a pénzügyi területeken. Amikor ezt a mutatót számoljuk, akkor a társaság összes eszközét arányosítjuk az adózott eredményhez. Ehhez hasonló összetételű mutató az eszközarányos jövedelmezőség mutatója, ami eszközoldalról csak az immateriális javakat és a tárgyi eszközöket arányosítja az üzemi (üzleti) eredményhez, ezáltal a társaság eredménytermelő képességét definiálja. A komplex jövedelmezőség számítás számításba veszi mérleg oldalról befektetett eszközöket valamint eredménykimutatás oldalról a bérköltséget. Ezek összegének arányában képes a mutató bemutatni a társaság eredménytermelő képességét.

A vizsgált időszakban ezen mutatók növekedtek, ami az eszközök kismértékű növekedésével és az eredmény növekedésével magyarázható. A komplex jövedelmezőség esetén szerepet játszott a bérnövekedés mértéke is, amely tovább növelte a nevezőt, de az eredmény növekedésének köszönhetően a mutató is nőtt 2018-as üzleti évre. 2019-re a jövedelmezőségi mutató 0,58%pontot csökkent a befektetett eszközök 554.199 eFt-os változásával.

7. Hatékonysági mutatók elemzése

Ebben a részben a társaság hatékonyságról fogok elemzést készíteni két mutató felhasználásával. A vállalkozás hatékonyságán a vállalat erőforrásainak felhasználásának költséghatékonyságát értjük. Ezen hatékonyságot vizsgáló mutatók általánosan két részből állnak. Az egyik a hozamkategória, a másik a hozam eléréséhez szükséges és felhasznált erőforrás. Mivel termelő vállalkozásról beszélünk, a hozam elérését a tárgyi eszközök kihasználása nagy mértékben befolyásolja, így ehhez fogom arányosítani a társaság éves nettó árbevételét. Ez alapján az egyik elemzett index a tárgyieszköz-hatékonysági mutató lesz. A tárgyieszköz-hatékonysági mutató az értékesítés nettó árbevételének és a tárgyi eszközöknek a hányadosa. A másik megfigyelt mutatószám a bérhatékonysági mutatók közül az 1 forint személyi jellegű ráfordításra jutó árbevétel, ami megmutatja, hogy az értékesítés nettó árbevételének és a személyi jellegű ráfordításnak az arányát. A kalkulált mutatószámokat az alábbi táblázat szemlélteti.

Megnevezés / időszak	2017	2018	2019
Tárgyieszköz-hatékonyság	10,10	9,77	9,11
1 Ft személyi jellegű ráfordításra jutó árbevétel	10,28	10,14	10,04

13.sz. táblázat: Hatékonysági mutatók

Forrás: Saját szerkesztés a vállalat 2017, 2018, 2019. évi üzleti évet záró beszámolója alapján

Ez a mutató nagyon jól képes bemutatni a termelő vállalkozások hatékonyságát, mivel a vállalat tárgyi eszközeinek hozamtermelő kvalitását méri. A vizsgált időszakban kis mértékben igaz, de csökkent a tárgyieszköz-hatékonyság mutatója. Ez annak tudható be, hogy a tárgyi eszközök aránya nagyobb mértékben növekedett, 24,22%-kal ellenben az árbevétel arányával, ami csupán 12,04%-kal nőtt 2017-ről 2019-ra.

A másik elemzett mutató, az 1Ft személy jellegű ráfordításra jutó árbevétel. Ez a mutató közvetlenül a társaság munkásainak a termelékenységét mutatja be. A mutató a vizsgált időszakban csupán kis mértékben változott, de csökkent. Ez alapvetően egy nemkedvező változásnak tekintem, mivel a mutató ezirányú változása azért teljesült, mert mind a három vizsgált évben a személy jellegű ráfordítások értéke növekedett, annak ellenére, hogy az értékesítés nettó árbevétele szintén növekvő volument produkált.

8. Konklúzió

8.1 Az elemzés eredményei

A szakdolgozatom elkészítéséhez a FrieslandCampina Hungária Zrt. 2017-os, 2018-es valamint 2019-as üzleti évet lezáró beszámolóit használtam fel a vagyoni, pénzügyi és a jövedelemi helyzetének elemzése alatt. A társaság a tejipari élelmiszerek gyártása területén tevékenykedik, ahol már 1994 óta Magyarországon is jelen van és azóta is megállja a helyét. A gyártósor Mátészalkán található, ahol évről évre új beruházásokat végeznek, hogy a társadalmat a legmagasabb szinten tudják kiszolgálni, valamint a különböző új termékek bevezetésének kutatását is itt bonyolítják le.

Az elemzést a társaság mérlegének vizsgálatával kezdtem, melynek során bemutattam a vállalat vagyoni helyzetét és elemeztem a vállalat eszközeinek és forrásainak összetételét. Elemzésem során a vállalat külső mérlegelemzésére volt alkalmam, ezért túlnyomó részt a beszámolóban közzétett adatokra támaszkodva készítettem el a dolgozatomat. A vizsgálataim alkalmával a vállalkozás vagyoni összetétele több beszámolósoron is szignifikánsan változott, amely változások értelmezéséhez segítséget nyújtott a kiegészítő melléklet. Az eszköz oldalon belül kiemelkedő változás a forgóeszközökön belül a követelések kapcsolt vállalkozásoknál következett be, a folyamatosan cégen belüli tranzakcióknak köszönhetően, számszerűen majdnem három milliárd forinttal, de az új beruházások és tárgyi eszköz aktiválások is hozzájárultak a társaság eredményességéhez. A forrás oldalt vizsgálva, dolgozatom írásakor a rövid lejáratú kötelezettségeket elemeztem bővebben. Ezen változásokért felelős mérlegtétel a kapcsolt vállalkozásokkal szembeni rövid lejáratú kötelezettségek változása, valamint az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek változása. Ezek után miután az alapvető mérlegben történő változásokat megvizsgáltam, rátértem vállalati vagyonelemzésre, amikhez mutatószámokat használtam fel. Ezeknél a tőkeellátottságot és a saját tőke – idegen tőke arányát emelném ki. Mindkét mutató kedvező irányba mozdult el, mivel a saját tőke évről évre nőtt az adózott eredménnyel, hiszen osztalék kifizetések nem történtek meg. Az idegen tőke állomány is növekedett, de közel sem akkora

ütemben, mint ahogy a saját tőke változás történt. A vagyoni helyzet elemzését követően a vállalat pénzügyi helyzetének elemzésével folytattam, az egyetemen megismert likviditási mutatók segítségével. Az elemzés során három különböző likviditási mutatót ismertettem meg és hajtottam végre a vizsgálatot. Mindhárom mutatót a vállalkozás úgy állapította meg, hogy ez fejlesztendő terület, ahol még változtatásokat kell végrehajtani.

A következő fejezetben a vállalat jövedelmezőségének elemzésével folytattam elemzésem, ahol az eredménykimutatás sorainak adatait használtam fel. A vizsgált időszakban jelentősen nőtt a társaság nettó árbevétele, amely kulcsfontosságú részét képezi a vállalkozások fejlődési képességének. A tárgyalt időszakban a költségek nagysága is növekedést mutatott. Kiemelném az anyagköltség változást és a bérköltség változást, amelyek komoly növekedésnek bizonyultak. Ahhoz viszont, hogy további részletes elemzést tudjak elkészíteni, részletes főkönyvi analitikára lenne szükségem, amellet egy további belső mérlegelemzés során lenne érdemes vizsgálni. A következő részben a bevétel arányos mutatók változását vizsgáltam meg. Ezek változóképpen alakultak, de minden vizsgált mutató pozitív maradt, a pozitív eredmény következtében. Ezután következett elemzésemben a tőkearányos jövedelmezőségi mutatók vizsgálata. Az itt megállapított csökkenés kedvezőtlen változás a társaságra nézve. Ezzel ellentétben az élömunka arányos jövedelmezőségi mutatók vizsgálatánál az értékek javulást mutattak. Ez annak tudható be, hogy a csekély mértékű létszámváltozás következtében is képesek voltak javulni a bérek, valamint az üzemi (üzleti) eredmény. Ezután az eszközarányos mutatót és komplex jövedelmezőséget vizsgáltam. Ezen mutatók szintén növekedtek, ami kedvezőleg hat társaság szemszögéből, mivel ezen mutatók pozitív változásai javuló munkavégzést mutat. A változás a tárgyi eszközök változásának tudható be, hiszen újabb és újabb beruházásokat végez a társaság a költséghatékonyság végett.

Végül a hatékonysági mutatók közül a tárgyeszköz-hatékonyság mutatóját vizsgáltam meg, amely jól prezentálja a termelő vállalkozások tárgyi eszközeinek árbevétel generáló képességét. Ez a mutató sajnálatosan az évek előrehaladásával csekély csökkenésen ment át, így mutatva, hogy ezen a területen érdemes változtatni. A másik mutató az 1 Ft személyi jellegű ráfordításokra jutó árbevétel volt, ami szintén kis mértékű csökkenést mutatott az

évek múlásával. Ez annak köszönhető, hogy kevesebb létszám mellett is képes volt a társaság a megszokott eredményt hozni, még úgy is, hogy a bérek növekedtek.

Az elemzésem során számos mutató mutatott kedvező, de kedvezőtlen alakulást egyaránt. Ez viszont nem feltétlenül jár azzal, hogy a társaság nem működik hatékonyan. A külső mérlegelemzésemmel úgy gondolom sikerült megvizsgálnom azon területeket, amelyeket a vállalkozásnak érdemes lehet a későbbiekben részletesebben felülvizsgálnia, azért, hogy javítani tudjon bizonyos munkafolyamatokon.

8.2 További elemzési lehetőségek

A külső mérlegelemzés alkalmával sok helyen véltem felfedezni jelentős változásokat, amelyek megvalósult okait érdemes lehet további vizsgálatokkal analizálni. Ezek a változások analizálásának egy eszköze a belső mérlegelemzés, amelyhez a vállalat belső információs rendszereinek állományára van szükség.

Egyik alapvető vizsgálandó terület, az én álláspontom szerint, a vállalkozás árbevétel változásának vizsgálata. Itt fontos lenne kutatni a volumenváltozás hatását, az árváltozás hatását, vagy akár az értékesítési szerkezet változásának hatását az árbevételhez viszonyítva. Saját magam is tapasztaltam, hogy vannak bizonyos termékek, amiknek az ára napról napra változhat, de a leggyakrabban az árak havonta változnak.

Másik vizsgálandó szektorként szintén az eredménykimutatás adatait használnám fel vizsgálatként. Azon belül a költségek összetételének változását, valamint a költségek változásának okait. Ezeket részletesebben a főkönyvi kivonat, vagy részletes költségkatonon felhasználásával lehetne elvégezni.

Irodalomjegyzék

A FrieslandCampina Hungária Zrt. 2017., 2018. és 2019. üzleti évet záró beszámoló

2000. évi C. törvény a számvitelről

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0000100.TV

DR. BÍRÓ TIBOR - DR. SZTANÓ IMRE - DR. PUCSEK JÓZSEF: Amit a mérleg mutat (Saldo Zrt., Budapest 2010)

DR. BÍRÓ TIBOR - KRESALEK PÉTER - DR. PUCSEK JÓZSEF(SZERK.) - DR. SZTANÓ IMRE: A vállalkozások tevékenységének komplex elemzése (Perfekt Zrt., Budapest 2012)

DR. SZTANÓ IMRE: A számvitel alapjai (Perfekt Zrt., Budapest 2015)

KRESALEK PÉTER: A mérlegelemzés egyes módszertani kérdései

MUSINSZKI ZOLTÁN: Mit mutat a mérleg?A hányadoselemzés alapjai és buktatói (Controller Info, I. évfolyam, 2013/12., 20-26. o., II. évfolyam, 2014/1. 42-53. o.)

KRESALEK PÉTER: Mutatószámrendszerek a vállalati elemzésben

KRESALEK PÉTER: A számviteli beszámolók elemzésének egyes elméleti kérdései

DR. PUCSEK JÓZSEF: Pénzügyi számviteli kontrolling

BIUMNÉ BÁN ERIKA -KRESALEK PÉTER: A vállalati tevékenységek elemzésének módszertana

<https://www.frieslandcampina.com/en/organisation/who-we-are/>

<https://careersatfrieslandcampina.com/about-us/>

https://penzugysziget.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=95:szamviteli-politika&catid=26&Itemid=7

<http://szamvitelezz.hupont.hu/51/penzugyi-mutatozamok>

<https://www.frieslandcampina.com/our-farmers/owned-by-farmers/>

<https://www.frieslandcampina.com/our-farmers/dutch-heritage/>

Ábrajegyzék

- 1.sz. ábra: FrieslandCampina szervezeti ábra
- 2.sz. ábra: Befektetett eszközök fedezete
- 3.sz. ábra: Likviditási mutatók alakulása
- 4.sz. ábra: Bevétel arányos jövedelmezőségi mutatók
- 5.sz. ábra: A tőkearányos üzleti eredmény és a bevétel arányos üzemi eredmény

Táblázatjegyzék

- 1.sz. táblázat: A vállalat mérlegének eszköz oldala (adatok eFt-ban)
- 2.sz. táblázat: Tárgyi eszközök (adatok eFt-ban)
- 3.sz. táblázat: Követelések (adatok eFt-ban)
- 4.sz. táblázat: Források (adatok eFt-ban)
- 5.sz. táblázat: Rövid lejáratú kötelezettségek (adatok eFt-ban)
- 6.sz. táblázat: Forrásszerkezeti mutatók (adatok eFt-ban)
- 7.sz. táblázat: Likviditási mutatók (adatok eFt-ban)
- 8.sz. táblázat: Bevételek (adatok eFt-ban)
- 9.sz. táblázat: Belföldi értékesítés nettó árbevétele (adatok eFt-ban)
- 10.sz. táblázat: Ráfordítások (adatok eFt-ban)
- 11.sz. táblázat: Tőkearányos jövedelmezőségi mutatók
- 12.sz. táblázat: Élőmunka arányos jövedelmezőségi mutatók
- 13.sz. táblázat: Eszköz arányos és komplex jövedelmezőségi mutatók
- 14.sz. táblázat: Hatékonysági mutató

Mellékletek